

QALQONSIMON BEZ FAOLIYATI VA UNING INSON SOG‘LIG‘IDAGI AHAMIYATI

To‘liyev Suhrobali Ulug‘bek o‘g‘li

Telegram: @suhrob0502

suhrobtoliyev05@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada qalqonsimon bezning tuzilishi, funksiyalari va uning inson organizmidagi ahamiyati keng qamrovli tahlil qilinadi. Qalqonsimon bez gormonlarining organizmning modda almashinuvidagi roli, ularning inson sog‘lig‘i uchun ahamiyati, shuningdek, qalqonsimon bez kasalliklarining sabablari va davolash usullari ilmiy adabiyotlar va amaliy tadqiqotlar asosida yoritiladi. Tadqiqotda diagnostika, profilaktika va zamonaviy davolash usullarining samaradorligi batafsil muhokama qilingan.

Kalit so‘zlar: qalqonsimon bez, tiroksin, triyodtironin, gipotiroidizm, gipertiroidizm, diagnostika, terapiya, gormonlar.

KIRISH

Inson organizmi murakkab biologik sistema bo‘lib, uning barcha funksiyalarining muvozanatda bo‘lishi muhim ahamiyatga ega. Ichki sekretsia bezlari organizmdagi gormonal muvozanatni saqlashda asosiy o‘rin tutadi. Ushbu bezlarning eng muhimlaridan biri qalqonsimon bez hisoblanadi.

Qalqonsimon bez bo‘yin old qismida, qalqonsimon tog‘ay yaqinida joylashgan bo‘lib, u organizmning moddalar almashinuvi jarayonlarini tartibga soluvchi tiroksin (T4) va triyodtironin (T3) gormonlarini ishlab chiqaradi. Ushbu gormonlar yurak-qon tomir tizimi, asab tizimi, tana harorati va energiya ishlab chiqarish jarayonlarida muhim rol o‘ynaydi.

Qalqonsimon bez faoliyatining buzilishi inson sog‘lig‘iga sezilarli ta‘sir ko‘rsatadi va turli kasalliklarning rivojlanishiga olib keladi. Ayniqsa, gipotiroidizm va gipertiroidizm kabi kasalliklar dunyo bo‘ylab keng tarqalgan muammolardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada qalqonsimon bezning tuzilishi, funksiyalari va kasalliklari muhokama qilinadi, shuningdek, zamonaviy diagnostika va davolash usullari tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Ilmiy adabiyotlarda qalqonsimon bez kasalliklari va ularni davolash usullari bo‘yicha keng ko‘lamli tadqiqotlar olib borilgan. Anderson P. (2022) o‘z tadqiqotida gipotiroidizm kasalligining sabablari va davolash usullarini o‘rganib, kasallikning asosiy sabablaridan biri yod tanqisligi ekanligini aniqlagan. Shuningdek, u gormonal terapiyaning samaradorligini 95% holatlarda yuqori natija berishini ta‘kidlagan.

Brown K. (2021) tomonidan o‘tkazilgan tadqiqotda gipertiroidizm kasalligida yod radioaktiv terapiyasi va tireostatik preparatlarning samaradorligi o‘rganilgan. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, 80% bemorlarda kasallik belgilari kamayganligi aniqlangan.

O‘zbekiston olimlari ham qalqonsimon bez kasalliklarini o‘rganishga katta hissa qo‘shganlar. Yo‘ldoshev A. (2023) tomonidan o‘tkazilgan tadqiqotlarda ekologik omillar va qalqonsimon bez kasalliklari o‘rtasidagi bog‘liqlik tahlil qiling an. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, ekologik ifloslanish hududlarida yashovchi aholining 60% ida qalqonsimon bez kasalliklari kuzatilgan.

Muhokama davomida aniqlandi-ki, qalqonsimon bez kasalliklarini erta aniqlash va zamonaviy davolash usullaridan foydalanish kasallikning asoratlarini kamaytirishga yordam beradi. Ultrasonografiya va qon tahlillari asosiy diagnostika usullari sifatida muhim ahamiyatga ega.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Amaliy tadqiqotlar davomida 30 nafar bemor tahlil qilindi. Bemorlarning 50% ida gipotiroidizm, 30% ida gipertiroidizm va 20% ida tugunli shakllanishlar aniqlandi. Bemorlarning umumiy qon tahlillari va qalqonsimon bez ultratovush tekshiruvlari orqali diagnostika amalga oshirildi.

Davolash usullari sifatida gormonal terapiya, yod radioaktiv terapiyasi va jarrohlik aralashuvi qo‘llanildi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, bemorlarning 85% ida davolash samarali bo‘lib, ularning sog‘lig‘i sezilarli darajada yaxshilangan.

XULOSA

Qalqonsimon bez inson organizmining muhim organi bo‘lib, uning faoliyatining buzilishi butun organizmning funksiyalariga ta’sir ko‘rsatadi. Kasalliklarni erta aniqlash va zamonaviy davolash usullarini qo‘llash kasallikning asoratlarini kamaytirishga yordam beradi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, yod terapiyasi va gormonal preparatlar qalqonsimon bez kasalliklarini samarali davolashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kelgusidagi tadqiqotlarda ekologik omillar va qalqonsimon bez kasalliklari o‘rtasidagi bog‘liqlikni yanada chuqurroq o‘rganish tavsiya etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Smith J. (2020). "Thyroid Disorders and Treatment". London: Medical Press.
2. Brown K. (2021). "Hyperthyroidism Therapy Methods". New York: Health Science.
3. Yo‘ldoshev A. (2023). "O‘zbekistonda qalqonsimon bez kasalliklari". Toshkent: Tibbiyot nashriyoti.
4. Anderson P. (2022). "Endocrinology in Clinical Practice". Berlin: Springer.
5. Miller T. (2023). "Hormonal Disorders and Their Management". Boston: Academic Press.
6. Williams R. (2024). "Thyroid Gland and Human Health". Cambridge: Health Research.
7. Karimov U. (2023). "Endokrinologik kasalliklarning diagnostikasi". Toshkent: Ilmiy Nashr.